

Sygn. akt I ACa 777/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zbigniew Merchel (spr.)
Sędziowie:	SA Michał Kopeć SO del. Małgorzata Zwierzyńska
Protokolant:	stażysta Arleta Żuk

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2013 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa S.
im. (...) we W.

przeciwko K. S. K. O. K.
w S.

o ustalenie nieważności postanowienia statutu

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 7 sierpnia 2012 r. sygn. akt XV C 962/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) powództwo oddala,

b) zasądza od powódki S. im. (...) we W. kwotę 197 (sto dziewięćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania;

II. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 335 (trzysta trzydzieści pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt I ACz 777/12

UZASADNIENIE

Spółdzielcza (...) - (...) im. (...) we W. wniosła o ustalenie, że § 12 ust. 3 statutu (...) w S. w zakresie, w jakim stanowi, że szczegółowe zasady, wysokość i terminy wpłat oraz wysokość oprocentowania środków, o których mowa w ust. 2, określa Zarząd, jest nieważny oraz domagała się zasądzenia od pozwanej zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu powódka wskazała, iż zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych pozwana Kasa Krajowa tworzy fundusz stabilizacyjny dla realizacji celów, o których mowa w art. 34 ustawy. Zgodnie z art. 36 ust. 3 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych statut pozwanej określa szczegółowe zasady tworzenia funduszu stabilizacyjnego i jego przeznaczenie. Tak więc o sposobie tworzenia funduszu stabilizacyjnego oraz o jego przeznaczeniu winni decydować członkowie Kasy Krajowej poprzez regulacje statutowe.

Zdaniem powódki przepis art. 36 ust. 3 nie został wykonany, albowiem § 12 ust. 2 statutu pozwanej powtarza jedynie, w nieco innych słowach, treść art. 36 ust. 1 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych. Natomiast § 12 ust. 3 statutu stanowi, że szczegółowe zasady, wysokość i terminy wpłat oraz wysokość oprocentowania środków zasilających fundusz stabilizacyjny określa Zarząd Kasy Krajowej. Również zarządowi przyznano kompetencję do określenia szczegółowych zasad gospodarowania funduszem stabilizacyjnym. Odesłanie w zakresie szczegółowych zasad tworzenia funduszu stabilizacyjnego do uchwał zarządu pozwanej było zdaniem powódki sprzeczne z art. 36 ust. 3 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych. Stąd wskazane przepisy są nieważne z mocy art. 58 § 1 k.c., bowiem o ile dopuszczalne, w świetle orzecznictwa, jest uszczegóławianie regulacji zawartych w statucie poprzez uchwalanie uchwał przez organy spółdzielni, o tyle jednak nie może to być czynione w zakresie, w jakim przepisy ustawowe pozostawiają daną materię wprost regulacji statutowej.

Powódka wyjaśniła przy tym, że jak każdy członek pozwanej związana jest postanowieniami jej statutu, stąd sprzeczność obowiązującego § 12 ust. 3 tego statutu z przepisem art. 36 ust. 3 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych wpływa na sytuację prawną powódki, co uzasadnia dokonanie żądania przez nią ustalenia.

W odpowiedzi na pozew (...) w S. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jej rzecz od powódki kosztów zastępstwa procesowego. Pozwana wskazała, iż § 12 ust. 3 statutu nie dotyczy ani zasad tworzenia funduszu stabilizacyjnego, ani jego przeznaczenia, ale dotyczy zasad oprocentowania środków wkładów członkowskich zgromadzonych przez kasy na tym funduszu oraz kwestii technicznych, związanych z dokonywaniem wpłaty wkładów, których wysokość określa statut. Dotyczy zatem kwestii, które nie stanowią przedmiotu regulacji przepisu art. 36 ust. 3 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych ani też obligatoryjnej materii statutowej statutu pozwanej.

Wyrokiem z 7 sierpnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku ustalił, że § 12 ust. 3 statutu Krajowej Spółdzielczej (...) - Kredytowej w S. jest nieważny oraz orzekł o kosztach postępowania obciążając nimi pozwaną.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Powódka (...) im. (...) we W. jest spółdzielnią, z mocy art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1995 o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych zrzeszoną w pozwanej (...) w S.. Zgodnie ze statutem pozwanej. Celem jest zapewnienie stabilności finansowej zrzeszonym w niej kasom (§ 3 ust. 1). Stosownie do § 12, ujętego w tytule (...), spółdzielcze kasy oszczędnościowo - kredytowe zobowiązane są do składania w pozwanej kasie jako oprocentowanych lokat swojego funduszu zasobowego i udziałowego w wysokości nie przekraczającej 4 % aktywów kasy i równowartości co najmniej 5 % wielkości funduszu oszczędnościowo pożyczkowego, stanowiącej rezerwę bieżących operacji (ust. 1). Zobowiązane są ponadto utrzymywać w pozwanej kasie pieniężne wkłady członkowskie, odpowiadające co najmniej 1 % ich aktywów liczonych według stanu na koniec każdego miesiąca kalendarzowego, środki te zasilają fundusz stabilizacyjny pozwanej (ust. 2); „szczegółowe zasady, wysokość i terminy wpłat oraz wysokość oprocentowania środków, o których mowa w ust. 1 i ust. 2, określa zarząd” (ust. 3).

Przedstawiony stan faktyczny uznał sąd I instancji za bezsporny między stronami - wynikający z przedłożonych dokumentów, prawdziwość których nie była kwestionowana przez żadną z nich, nie budziła również wątpliwości Sądu. Dokonując oceny prawnej roszczenia sąd I instancji wskazał, że powódka domagała się ustalenia stosunku prawnego łączącego strony. Zgodnie z przepisem art. 189 kpc powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Powódka będąc zrzeszona w pozwanej Kasie Krajowej, podlegając jej nadzorowi i kontroli, związana jest również postanowieniami jej statutu. Ustalenie nieważności zawartych w nim postanowień dookreśla tym samym sytuację prawną powódki, przesądzając o jej interesie prawnym w dokonaniu żadanego ustalenia. Przesądzenie o nieważności zaskarżonych postanowień spowoduje określone zmiany również w sytuacji powódki i ewentualnym zakresie jej uprawnień i obowiązków, tym samym może domagać się ona ustalenia ich nieważności.

Powoływany przez powódkę przepis art. 36 ust. 3 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych stanowi, że statut Kasy Krajowej określa szczegółowe zasady tworzenia funduszu stabilizacyjnego i jego przeznaczenie. Zaskarżony § 12 ust. 3 statutu pozwanej przewiduje, że szczegółowe zasady, wysokość i terminy wpłat oraz wysokość oprocentowania środków, o których mowa w ust. 1 i ust. 2, określa zarząd. Zasady, wysokość i terminy, które zgodnie ze statutem mają być uszczegółowiane przez zarząd, dotyczą wpłat na fundusz stabilizacyjny, przytoczony przepis ustawy przewiduje zaś, że uszczegółowione zasady tworzenia tego funduszu mają być zawarte w statucie.

Za słuszne uznał sąd stanowisko pozwanej, że taki zapis ustawowy nie przekreśla możliwości doprecyzowywania przez zarząd technicznych warunków przekazywania pozwanej kasie środków na fundusz stabilizacyjny. Warunkiem ich doprecyzowania jest jednak zawarcie podstawowych zasad dotyczących tworzenia tego funduszu, i to nie tylko uogólnionych, ale szczegółowych, w statucie. Brak takiej regulacji w statucie i wykreowanie możliwości, by to uchwałą zarządu regulować powyższe kwestie, stanowi niedopełnienie sformułowanego w powoływanym przez powódkę przepisie art. 36 ust. 3 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych. Również regulowanie samej wysokości oprocentowania przekazywanych na fundusz stabilizacyjny środków może być powierzony zarządowi, który mógłby określać tę wysokość w drodze uchwały, jednak nieumieszczenie jakichkolwiek wytycznych co do sposobu określania tego oprocentowania i warunków dokonywania jego zmian w statucie także stanowi naruszenie art. 36 ust. 3 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych. W granicach określenia „szczegółowych zasad tworzenia funduszu stabilizacyjnego” nie muszą mieścić się szczegółowe sposoby wyliczania podstaw obliczania wkładów poszczególnych (...)ów, ze skomplikowanymi wzorami matematycznymi, czy wytyczne co do sposobu przekazywania takich wkładów, z technicznymi wymogami co do poszczególnych związanych z nimi czynności (...)ów.

W ocenie sądu I instancji same zasady, wysokość i terminy wpłat, tak jak i przewidywana możliwa wysokość oprocentowania środków lub zasady jej zmian określają jednak to, jak powstaje fundusz. Stanowią tym samym nie co innego, jak tylko zasady jego tworzenia. Sformułowań tych nie można rozumieć jedynie jako terminów technicznych, wykonywanie ich wszystkich w praktyce składa się bowiem na proces tworzenia funduszu stabilizacyjnego.

Zawarcie w statucie zrębu omawianych zasad jest warunkiem ich doprecyzowania poprzez uchwały zarządu podejmowane w razie potrzeby dostosowania działalności kasy do zmieniających się warunków ekonomicznych. Pominięcie ich w statucie, przy przeniesieniu całego ciężaru ich określenia na zarząd było sprzeczne z art. 36 ust. 3 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na mocy przepisu art. 189 k.p.c. w zw. z art. 58 kc i art. 36 ust. 3 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych uwzględnił powództwo. Stosownie do wyrażonej w przepisie art. 98 k.p.c. zasady odpowiedzialności za wynik procesu, w punkcie drugim sentencji wyroku, Sąd zasądził od przegrywającej sprawę pozwanej na rzecz wygrywającej ją powódki zwrot kosztów celowego dochodzenia jej praw, obejmujących poniesione przez powódkę koszty zastępstwa procesowego w wysokości wynikającej z § 10 pkt. 1 w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 w sprawie opłat za czynności radców prawnych

oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu wraz z opłatą od pełnomocnictwa.

W sprawie obie strony złożyły apelacje.

Pozwana zaskarżała wyrok sądu I instancji w całości. Orzeczeniu temu zarzucała naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 58 kodeksu cywilnego w związku z art. 36 ust. 3 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych poprzez ich błędną wykładnię.

W związku z powyższym pozwana wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a także kosztów postępowania odwoławczego.

Natomiast powódka w swej apelacji zaskarżała wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku w części, tj. w zakresie punktu I, w jakim orzeczono ponad żądanie wskazane w pozwie oraz w zakresie punktu II, w jakim nie zasądzono od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kwoty 200 zł, uiszczonej tytułem opłaty sądowej od pozwu.

Zaskarżonemu orzeczeniu powódka zarzucała naruszenie przepisów prawa procesowego mających wpływ na wynik sprawy, tj.:

- art. 321 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i wydanie orzeczenia ponad żądanie powoda, wskazane w pozwie z dnia 16 stycznia 2012 r.,

- art. 98 § 1 i 3 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu w postaci zwrotu kosztów zastępstwa procesowego z pominięciem poniesionej opłaty sądowej od pozwu.

We wnioskach powódka domagała się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości, tj. ustalenie, że § 12 ust. 3 Statutu Krajowej Spółdzielczej (...)dytowej w S. w zakresie, w jakim stanowi, że szczegółowe zasady, wysokość i terminy wpłat oraz wysokość oprocentowania środków, o których mowa w ust. 2, określa Zarząd - jest nieważny oraz zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki zwrotu wszystkich kosztów procesu I instancji, w tym poniesionej przez nią opłaty sądowej od pozwu w wysokości 200 zł i kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z kwotą 17 zł uiszczoną tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, a także zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powódka w odpowiedzi na apelację pozwanej wносиła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

Pozwana poparła apelację powódki w zakresie w jakim doszło do orzeczenia ponad żądanie.

Na etapie postępowania apelacyjnego, po przedstawieniu przez pozwaną szeregu nowych istotnych faktów, powódka zmieniła żądanie powództwa i zamiast pierwotnego przedmiotu sporu domagała się ustalenia, że § 12 ust. 3 Statutu Krajowej S. w S. w brzmieniu obowiązującym do zmiany dokonanej uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Krajowej S. z dnia 8 października 2012 r. – w zakresie, w jakim stanowił, że szczegółowe zasady, wysokość i terminy wpłat oraz wysokość oprocentowania środków, o których mowa w ust. 2, określa Zarząd – jest nieważny. W pozostałym zakresie powódka podtrzymywała dotychczasowe stanowisko w sprawie.

W uzasadnieniu tej zmiany żądania powódka podniosła, że zmiana statutu Kasy Krajowej uniemożliwia jej popieranie pierwotnego roszczenia, dlatego poruszając się w granicach wyznaczonych podstawą faktyczną powództwa, na podstawie art. 383 k.p.c. wносиła o rozpoznanie sprecyzowanego żądania.

Strona pozwana odnosząc się do tego nowego żądania wskazywała, że nie zasługuje ono na ochronę wobec braku interesu prawnego do żądanego ustalenia wobec zmiany statutu (...) w S..

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacje obu stron były zasadne.

Zgodnie z art. 382 k.p.c. postępowanie apelacyjne polega na merytorycznym rozpoznaniu sprawy, a wydane orzeczenie musi opierać się na własnych ustaleniach faktycznych i prawnych sądu II instancji. Mając na uwadze ekonomikę procesową sąd II instancji pragnie wskazać, że wydane przez siebie orzeczenie oparł na prawidłowo dokonanych ustaleniach faktycznych sądu I instancji, które to ustalenia aprobuje i przyjmuje za własne, które jednak uzupełnił w zakresie jaki przedstawiony zostanie niżej i w opraciu o takie dopiero poczynione ustalenia dokonał ponownej oceny prawnej zgłoszonego żądania.

Poza tym wskazać należy, że zgodnie z art. 383 k.p.c. w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzyć żądania pozwu, ani występować z nowymi roszczeniami. Jednakże w razie zmiany okoliczności można żądać zamiast pierwotnego przedmiotu sporu jego wartości lub innego przedmiotu, a w sprawach o świadczenie powtarzające się można nadto rozszerzyć żądanie pozwu o świadczenia za dalsze okresy.

W kontekście tej regulacji w pierwszym rzędzie należało odnieść się do zgłoszonego na etapie postępowania apelacyjnego zmienionego żądania pozwu przez powódkę. W postępowaniu apelacyjnym strony mogą podejmować pewne akty dyspozycyjne. Dopuszczalne jest mianowicie cofnięcie lub ograniczenie powództwa, a także uznanie pozwu i zawarcie ugody. We wszystkich tych wypadkach dochodzi bowiem do ograniczenia zakresu kognicji sądu drugiej instancji w stosunku do tego, co było przedmiotem postępowania przed sądem pierwszej instancji, stąd też uwzględnienie wymienionych czynności nie koliduje z charakterem postępowania apelacyjnego. Mając to na uwadze zdaniem sądu II instancji stanowisko jakie ostatecznie prezentowała strona powodowa wyrażone w piśmie z 7 marca 2013r. (k. 249-251) w istocie zmierzało do ustalenia zakresu czasowego w jakim miała obowiązywać kwestionowana uchwała, natomiast nie odnosiło się do samego zagadnienia będącego przedmiotem rozpoznana, tj. ważności uchwały. Pozytywne przesądzenie tej kwestii powodowałoby że uchwała ta była by nieważna od samego początku, tj. od jej podjęcia i od tego czasu już nie wywoływałaby zamierzonych skutków prawnych. Dlatego też wszelkie skutki prawne lub prawa, które by się na nieważnej uchwale opierały lub z niej wywodziły, nie mogły w powstać w ważny sposób. Bez znaczenia więc przy żądaniu ustalenia nieważności uchwały było kiedy uchwała ta została zmieniona, czy uchylona. Ważne natomiast było, że na niej lub z niej miały wypływać prawa bądź obowiązki dla strony stosunku prawnego.

Reasumując stwierdzić należy, że zaprezentowane przez powódkę stanowisko, ani nie stanowiło rozszerzenia żądania pozwu, ani nowego roszczenia, czy też modyfikacji roszczenia.

Omawiając apelację powódki nie sposób też odnieść się do jej zarzutów, które w istocie były uzasadnione. Zasadnie zarzucała powódka, że sąd I instancji orzekając w sprawie wydał orzeczenie w którym orzekł ponad żądanie główne powódki. Wskazać bowiem należy, że powódka wносиła o ustalenie, że § 12 ust. 3 statutu (...) w S. w zakresie, w jakim stanowi, że szczegółowe zasady, wysokość i terminy wpłat oraz wysokość oprocentowania środków, o których mowa w ust 2, określa Zarząd, jest nieważny. Tymczasem sąd I instancji ustalił, że generalnie § 12 ust. 3 statutu(...) Spółdzielczej (...)w S. jest nieważny.

Nie ulega wątpliwości, że wystąpiła tu sytuacja wydania orzeczenia ponad żądanie pozwu.

Również i drugi z zarzutów powódki był zasadny, albowiem rozstrzygając o kosztach procesu za I instancję Sąd Okręgowy uwzględnił jedynie część tych kosztów, tj. koszty zastępstwa procesowego zawodowego pełnomocnika po stronie powodowej natomiast pominął koszty sądowe jakie w sprawie poniosła powódka i o których zasądzenie wносиła.

Mimo zasadności tych zarzutów, to ostatecznie nie miały one wpływu na zapadłe orzeczenie w sądzie II instancji, albowiem na skutek apelacji pozwanej doszło do całkowitej zmiany orzeczenia sądu I instancji.

Jak już wskazano wyżej zgodnie z art. 382 k.p.c. postępowanie apelacyjne polega na merytorycznym rozpoznaniu sprawy, a wydane orzeczenie musi opierać się na własnych ustaleniach faktycznych i prawnych sądu II instancji.

W tym miejscu należy wskazać, że pomiędzy orzekaniem przez sąd I instancji, a orzekaniem przez sąd II instancji, nastąpiły istotne zmiany tak w stanie faktycznym jak i prawnym, gdzie te pierwsze w sposób istotny miały wpływ na zapadłe orzeczenie. Przede wszystkim na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Członków K.S. K. O. K., które odbyło się 8 października 2012r. w S. (a więc po wydaniu orzeczenia przez sąd I instancji) zmieniono postanowienia § 12 ust. 3 statutu pozwanej, jak i postanowienia te zostały zarejestrowane przez sąd rejestrowy (dowód odpis Statutu pozwanej k. 202-218, odpis postanowień sądu rejestrowego k. 219-222 oraz odpis protokół Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Członków K. S. K. O. K., które odbyło się 8 października 2012r. w S., gdzie uchwałą nr 7 § 12 statutu pozwanej nadano nowe brzmienie).

Istotny z punktu widzenia niniejszej sprawy ust. 3 § 12 statutu już nie odwołuje się do zapisów w ust. 2 (dotyczących środków na fundusz stabilizacyjny), które kwestionowała powódka.

Nie można też nie zauważyć, że pomiędzy wydaniem orzeczenia przez sąd I instancji, a orzekaniem przez sąd II instancji nastąpiła też zmiana prawa, chociaż obecnie jeszcze bezpośrednio nie wpływająca na niniejszą sprawę. Albowiem z dniem 27 października 2012 r. (z pewnymi wyjątkami nieistotnymi z punktu widzenia niniejszej sprawy) weszła w życie ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2012r., poz. 855 ze zm.), która zastąpiła dotychczas obowiązującą ustawę z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 1, poz. 2 ze zm.). Ten nowy akt prawny zmienił i na nowo określił zasady tworzenia funduszu stabilizacyjnego i jego przeznaczenie (art. 55), a w związku z tym także wymusi w przyszłości dalsze zmiany w zapisach statutu pozwanej wobec regulacji wynikających z art. 86 tej ustawy.

Powództwo przewidziane w art. 189 k.p.c. jest elementem systemu ochrony prawnej i podlega regułom wspólnym dla tego systemu, do których należy zasada aktualności, nakazująca przyjęcie za podstawę orzeczenia stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy (art. 316 k.p.c.). W systemie apelacyjnym jaki obowiązuje obecnie oznacza to, że zasada ta ma zastosowanie do sądów obu instancji, gdyż instancja odwoławcza jest tu przede wszystkim sądem merytorycznym, a nie tylko kontrolnym (wyrok SN z dnia 8 lutego 2006 r., II CSK 153/05, Lex nr 192012). Jak przyjmuje Sąd Najwyższy, odpowiednie stosowanie w postępowaniu apelacyjnym przepisu art. 316 § 1 k.p.c. oznacza, że sąd drugiej instancji obowiązany jest - przy uwzględnieniu unormowań zawartych w art. 381 i 382 k.p.c. - brać pod uwagę zmiany w stanie faktycznym i prawnym sprawy, wpływające na treść orzeczenia (postanowienie SN z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 259/98, OSNC 1999/4/82, zob. też wyrok SN dnia 6 października 2000 r., IV CKN 116/00, Lex nr 52515).

Tak więc oceny żądania pozwu należało dokonać według stanu z 15 maja 2013r., kiedy to doszło do zamknięcia rozprawy przed sądem II instancji. Należało rozważyć, czy według stanu rzeczy na wyżej wskazaną datę, wobec zmiany zapisów w statucie, które nie były kwestionowane przez powódkę, miała ona nadal interes prawny w ustaleniu tj. że § 12 ust. 3 Statutu K.S. w S. w brzmieniu obowiązującym do zmiany dokonanej uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia K. S. z dnia 8 października 2012 r. – w zakresie, w jakim stanowił, że szczegółowe zasady, wysokość i terminy wpłat oraz wysokość oprocentowania środków, o których mowa w ust. 2, określa Zarząd – jest nieważny.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego prawidłowe było rozumowanie sądu I instancji, że w momencie kiedy on orzekał o żądaniu powódki, to jako zrzeszona w pozwanej Kasie Krajowej, podlegając jej nadzorowi i kontroli, związana była postanowieniami jej statutu, w tym kwestionowanym § 12 ust. 3 w zw. z ust. 2. Ustalenie co do ważności zawartych tam postanowień dookreślało sytuację prawną powódki i mogło wpływać na jej uprawnienia i obowiązki, choć nie zostało wykazane by taki bezpośredni wpływ wywarło.

Jednakże zmiana kwestionowanych zapisów statutu pozycję powódki zmieniła. Wobec nieistnienia kwestionowanych zapisów, nie mogą one obecnie wpływać na jej sytuację w zakresie jej uprawnień i obowiązków opartych na takich regulacjach. Tak więc nie można uznać by powódka obecnie w tym zakresie miała interes prawny w ustaleniu ważności

tych kwestionowanych postanowień skoro ich obecnie nie ma. W tej sytuacji należało przyjąć, że w takim zakresie brak jest podstawy materialnej zgłoszonego roszczenia, a tym samym w tym zakresie było one niezasadne i podlegało oddaleniu (art. 189 k.p.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. a contrario).

Do rozważenia pozostała jeszcze kwestia, czy mimo uchylecia kwestionowanego zapisu statutu, nie mógłby on w dalszym ciągu oddziaływać na uprawnienia i obowiązki powódki względem pozwanej, a w związku z tym czy powódka ma nadal interes prawny w ustaleniu nieważności tego zapisu.

Wskazać na wstępie trzeba, że powódkę jako występującą z powództwem o udzielenie ochrony prawnej na podstawie art. 189 obciążał obowiązek wykazania faktów uzasadniających interes prawny, o którym mowa w tym przepisie (art. 6 k.c.), czyli wykazania, iż oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła takie skutki w stosunkach między stronami, w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowane zostanie wątpliwość co do przysługiwania powódce określonych uprawnień lub ciążących na niej obowiązków albo ryzyko naruszenia w przyszłości jej praw lub prewencyjnie zapobiegnię powstaniu sporu w przyszłości między stronami.

Oceniając pod tym kątem żądanie powódki, zdaniem sądu II instancji, nie wystarczało, jak to miało miejsce w postępowaniu I instancyjnym, jedynie powołanie się na fakt, że zapis statutu może oddziaływać na uprawnienia i obowiązki powódki względem pozwanej, albowiem wyeliminowanie kwestionowanego zapisu już takiego zagrożenia nie powoduje. Natomiast podtrzymując żądanie pozwu w stosunku do zapisów uchylonych powódka by móc jej przypisać istnienie interesu prawnego w dochodzeniu zgłoszonego roszczenia zobowiązana była wykazać, że nadal mogą one takie skutki zrodzić. Analiza stanowiska powódki zawarta w piśmie z 7 marca 2013r. (k. 249-251) w żadnej mierze nie pozwalała na przyjęcie, że strona ta w zmienionej sytuacji wykazała istnienie po jej stronie interesu prawnego w ustaleniu nieważności kwestionowanego zapisu statutu, tj. że może on nadal oddziaływać na jej prawa lub obowiązki względem pozwanej.

Istnienie interesu prawnego stanowi przesłankę materialnoprawną dopuszczalności powództwa o ustalenie. Stwierdzenie braku tego interesu, co stwierdził sąd II instancji na etapie postępowania odwoławczego, skutkowało koniecznością zmiany zaskarżonego orzeczenia i oddaleniem powództwa o czym orzeczono na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z 58 k.c. i 386 § 1 k.p.c. (pkt I a). Konsekwencją tego orzeczenia była też zmiana w zakresie orzeczenia o kosztach postępowania I instancyjnego, gdzie powódka została uznana za przegrywającą sprawę i stąd obciążona kosztami za to postępowanie na mocy art. 98 k.p.c. w zw. z § 11 pkt. 1 w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłat za czynności radców prawnych - Dz. U. Nr 154 poz. 1013 z póź. zm.(pkt I b).

W związku tym, że na skutek apelacji pozwanej doszło do zmiany orzeczenia sądu I instancji to ta strona została uznana za wygrywającą sprawę też w postępowaniu apelacyjnych i wobec tego mając na uwadze art. 98 k.p.c. w zw. z § 11 pkt. 1 i 13 ust. 1 pkt 2 oraz w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. Nr 154 poz. 1013 z póź. zm.) powódka została obciążona kwotą 135 zł kosztów zastępstwa procesowego należnych pozwanej jak i kosztami sądowymi - opłatą od apelacji jaką poniosła pozwana, tj. kwotą 200 zł (łącznie kwotą 335 zł).